

Influence of Franko's moral and philosophical search on his poetic work is represented best of all by his collectors "Leaves Sear", "My Emerald" and "Semper tiro". But specific of poet's creative adaptation of oriental motives and plots appeared first of all in traditional lingual means of the Ukrainian poetic vocabulary of that time usage aimed at Buddhist belief system representation. Comparatively with the traditional lexemes Franko used not very much exoticisms and their meaning is transformed in the aesthetic aims: sacral notions samsara, nirvana are being used to denote existential phenomenon (life, death) as well as take part in internal (psychoemotional) portrait of a man modelling.

Poet's prominent talent revealed in his creative activity as translator too. Therefore, Ivan Franko made translations of poetic works of Hindu, Ancient Arabian and Ancient Greek literatures. The author of the article also came to the conclusion about intercommunication existing between oriental motives in the poems of Ivan Franko and modern Ukrainian poets.

So, poetic and translator's activity of Ivan Franko is amazingly diverse and reception of oriental dictionary made by poet is a prominent contribution into the Ukrainian poetic vocabulary. The Buddhist motives in the poetic creative activity of Ivan Franko investigation reveals the directions of further scientific research e.g. analyses of oriental ethnic or sacral motives in poet's original works and poetic translations.

Статтю отримано 10.09.2016

УДК 811.161.2'373

Олександр Мирончук

ОБРАЗ СВЯТОЇ ГОРИ АФОН І ЧЕРНЕЧІ МОТИВИ В ПОЕМІ ІВАНА ФРАНКА «ІВАН ВИШЕНСЬКИЙ»

У статті подано результати здійсненого лінгвостилістичного аналізу тексту поеми Івана Франка «Іван Вишенський», на підставі чого виявлено специфіку функціонування тематичних груп лексики для словесно-художнього зображення святої гори Афон і відтворення чернечих мотивів у конкретно-чуттєвих картинах.

Ключові слова: Афон, Іван Вишенський, Іван Франко, лінгвостилістичний аналіз, словесно-художнє зображення, тематична група лексики, асоціативне художнє мислення.

The article presents the results of carried out linguistic stylistic analysis of the text of Ivan Franko's poem «Ivan Vyshensky». On this basis the specificity of the functioning of thematic groups of lexica for the verbal and artistic portrayal of the Holy Mount Athos and the reproduction of monastic motives in specific sensual pictures were revealed.

Keywords: *Athos, Ivan Vyshensky, Ivan Franko, linguistic-stylistic analysis, verbal and artistic image, thematic group of lexica, associative artistic thinking.*

У дві тисячі шістнадцятому році минуло 1000 років присутності українського (руського) чернецтва на святій горі Афон і 100 років із дня смерті Івана Франка, який написав поему про одного з українських подвижників Афону – Івана Вишенського. Цього ж року в Україні Івана Вишенського було зараховано до сонму святих (канонізовано) як преподобного Іоана Святогорця.

Словесно-художній образ Івана Вишенського в однойменній поемі Івана Франка належить до знакових як у творчості поета, так і в українській літературі. Ті секрети поетичної творчості, про які писав Франко – філософ, психолог, глибокий знавець емоційно-чуттєвого українського слова й української душі, розкрилися в поемі новими гранями авторського ідіостилію.

Поетична мовотворчість Івана Франка привертає увагу мовознавців М. І. Голянич [Голянич 1997], В. В. Грещука [Грещук 1998], С. Я. Єрмоленко [Єрмоленко 1986, Єрмоленко 1990], Н. О. Мех [Мех 1999, Мех 2003], Л. М. Полюги [Полюга 1977] та ін., однак сакральні мотиви, відображені в його творах, потребують окремого вивчення.

Мета дослідження – здійснити лінгвостилістичний аналіз тексту поеми «Іван Вишенський» і виявити функціонування тематичних груп лексики для словесно-художнього зображення святої гори Афон і відтворення чернечих мотивів у конкретно-чуттєвих – зорових, звукових, дотикових картинах.

У тексті поеми «Іван Вишенський» слово *Афон* позначає гору на східному виступі Халкидонського півострова в Егейському морі. Метонімічне вживання цього слова – це назва автономної монастирської держави в Греції, що займає територію на східному виступі Халкидонського півострова в Егейському морі, пор.:

*На **Афоні** дзвони дзвонять
у неділю по вечірні;
починає Прот великий,
окликаєсь Ватопед*

(Франко 1976, 3: 52, 54);

*Золотистий шлях простягся
від тих морських хвиль рухливих
до верха гори **Афона**,
під скалою море гра*

(Франко 1976, 3: 78).

Крім лексеми *Афон*, відповідну семантику передає номінативне словосполучення *Афонська гора*:

*Мов зелена піраміда
на хвилястім синім полі,
на рівнині лазуровій
велетенський ізмарагд, –
так облита дивним морем,
під безхмарим, теплим небом
зноситься, шумить, пишаєсь,
спить **Афонська гора***

(Франко 1976, 3: 50).

У тексті поеми функціонують поряд із родовою назвою *гора* образні номінації *пречудовий сей куток*, *Афонська самотина*, пор.:

*Тричі лиш на день по горах
пролунає голос дзвонів,
мов проквилить над **горою**
стадо дивних лебедят.
Плачуть жалібно ті дзвони,
мов нарікання, докори
на людей, що замертвили
пречудовий сей куток*

(Франко 1976, 3: 51);

*Старцю чесному Івану,
що в **Афонській самотині***

*шлях важкий, тісний верстає,
шлях, показаний Христом*

(Франко 1976, 3: 73).

Уконкретнення місця зображених подій відбувається завдяки переліченим власним назвам деяких афонських монастирів – *Протат, Ватопед, Есфігмен, Ксеропотам, Зограф, святого Павла, Іверон*, напр.:

*На Афоні дзвони дзвонять
у неділю по вечірні;
починає **Прот великий**,
окликаєсь **Ватопед**.
Далі зойкнув **Есфігмену**,
загудів **Ксеропотаму**,
там **Зографу**, далі **Павлю**,
розгудівся **Іверон***

(Франко 1976, 3: 52, 54).

Більшість монастирів Афону побудовано у вигляді оборонних фортифікаційних споруд, які свого часу виконували захисну функцію від набігів іновірців-завойовників, тому потрапити на їх територію – *монастирське подвір'я* – можна лише через *браму*:

*Відчинилась темна брама;
з монастирського подвір'я
виступає хід церковний,
монотонний чути спів*

(Франко 1976, 3: 54).

Лексико-тематичну групу 'назви місць чернечого подвигу' в досліджуваному тексті репрезентують слова *монастир, скит, келія, печера*, напр.:

*Стихли дзвони, у повітрі
довго ще тремтів їх голос,
і в монастирі Зографу
заскрипіли ретязі*

(Франко 1976, 3: 54);

*І він плакав: «Чи на те ж я
тиху **келію** покинув,
скит відлюдний, щоб аж тута
в путах сумніву скінчить?»*

(Франко 1976, 3: 68);

*А в **печері** пустельницькій
тільки білий хрест лишився,
мов скелет всіх мрій, ілюзій,
і невпинний моря шум*

(Франко 1976, 3: 83).

Походження й утворення прикметника *пустельницький* мотивоване іменником *пустинник*, що в контексті поеми номінує ченця за місцем його подвигу: перші ченці місцем своїх подвигів обирали саме пустелі, зокрема в Єгипті, пор.:

*У **печері** в самім вході
згорблений сидить **пустинник**
і письмо раз в раз читає
і сльозами полива*

(Франко 1976, 3: 78).

Здалеку печера як місце усамітненого чернечого подвигу, як її уявляв автор, мала вигляд чотирикутної чорної плями, що нагадувала величезну печатку, напр.:

*В тій скалі з долини видно
штиригранну чорну пляму,
мов печатку величезну,
в половині висоти*

(Франко 1976, 3: 55).

Печера як місце найсуворішого подвигу, звідки вже немає вороття назад, названа та асоціюється з могилою, з живою могилою, пор.:

*Се є вхід в **живу могилу**,
у **печеру** пустельницьку,
висічену там Бог зна ким
і Бог зна кому й нащо*

(Франко 1976, 3: 55);

*той за дозволом найстарших
вибира собі **печеру**,
вибира собі **могілу**,
відки вороття нема*

(Франко 1976, 3: 54).

Найменування печери могилою спонукає Івана Франка вживати образні синонімічні номінації *нора жолоблена; недоступна, темна яма; схованка для мев; гніздо скальне; нора для аскетів*, в яких реалізовано сему 'місце чернечого подвигу', напр.:

*Глянь, у скелях височенних,
у стрімких, гранітних стінах,
що над морським валом висять, –
чи там гнізда ластівок?
**Ні, се нори жолоблені,
недоступні, темні ями,**
січені в скалі **печери,**
схованки для мев хіба*

(Франко 1976, 3: 53);

*Із гнізда скального старець
тихо дивиться на море,
з хвиль тих злото-пурпурових
десь мостить далеко шлях*

(Франко 1976, 3: 70);

*Ні, се **нори для аскетів**,
се «остатній ступінь», подвиг
крайній і безповоротний,
брама вічності вузька*

(Франко 1976, 3: 53).

Крім назви *печера*, в досліджуваному тексті функціонує синонім до неї *яскиня*, який СУМ в 11-ох томах кваліфікує як діалектне слово [СУМ XI: 653], напр.:

*Я тремтів, у кут **яскині**
заховавшись, і тривога*

*проняла мене, й молитва
не ворушилась в душі*

(Франко 1976, 3: 65).

Печера як місце чернечих трудів і подвигів для Івана Вишенського стала настільки любою й рідною, що він її називає *домівкою*, напр.:

*О, вітай, моя **домівко**,
тиха пристане по бурях,
до якої ненастанно
здавна-здавна я тужив!*

(Франко 1976, 3: 59);

*Сонце ясне, що при сході
на часок в мою **домівку**
сипле золото й порфіру, –
се великий Божий дух*

(Франко 1976, 3: 59).

За своїм зовнішнім виглядом та архітектурною формою деякі споруди для здійснення чернечого подвигу на Афону схожі на звичні для нас невеликі будинки – *оселі і хатки*, пор.:

*Хоч розсипані по горах,
по лісах, ярах і скелях,
по полянах пречудових
і оселі, і хатки,
то, проте, тиша глибока
заляга на тих **оселях**
і лежить печать мовчання
на сотках старечих уст*

(Франко 1976, 3: 51).

Окрему лексико-тематичну групу становлять вживані в поемі назви подвижників Афону – *послушник, монах, чернець, старець, ігумен, еромонах, аскет, скитник, пустинник, брат ключар*, напр.:

*Чи то вмер **послушник** смирний –
пан колись, чи князь, чи вояк,*

*але тут віддавна в кухні
монастирській послугач?*

(Франко 1976, 3: 52 – 53);

*І підніс **ігумен** голос,
і звертається до діда,
що стояв серед **монахів**
із березовим хрестом*

(Франко 1976, 3: 57);

*Чи то вмер **чернець** у кельї,
пишучи святую книгу,
мінею, та кіноваром
в'язні титли красячи?*

(Франко 1976, 3: 52);

*Чи то вмер якийсь **достойник**,
єромонах чи **ігумен** –
тут усім однака шана:
«Со святими упокой!»*

(Франко 1976, 3: 53);

*Чи то **скитник** вмер у скиті
так, як жив, – самотній, тихий, –
і про смерть його дізнались
аж у кілька день пізніш*

(Франко 1976, 3: 52);

*От скінчилися відправи
і останнюю молитву
на колінах прошептали
всі **пустинники** й **черці***

(Франко 1976, 3: 56);

*Поміж небом і землею
вверх, то вниз душа **аскета**
розколисана несеться
швидше, швидше, розкішніш!*

(Франко 1976, 3: 61);

*Ось гуркоче глухо камінь,
старець разом стрепенувся,
 та рука не простяглася,
 він на знак не відізвався*

(Франко 1976, 3: 78);

*Що потрібно для поживи
 твою тілу, раз на тиждень
брат ключар на посторонку
 спустить відсіля тобі*

(Франко 1976, 3: 58).

Опис зовнішнього вигляду (*бородаті, босі, зморчені, похилі, сивобороді*) афонських ченців містить назви їх богослужбового (*фелон-багряниця*) і повсякденного (*сіряк*) одягу, напр.:

*Йдуть монахи **бородаті**
 у **фелонах-багряницях**,
 знов монахи **бородаті**
 босі, в простих **сіряках***

(Франко 1976, 3: 54);

*Цілував ігумен старця,
 інші монахи потихо
 цілували його руки,
 поли **сіряка** його*

(Франко 1976, 3: 58);

*Серед них дідусь **похилій**,
зморщений, сивобородий,
 в **сіряці** на голім тілі,
 хрест березовий несе*

(Франко 1976, 3: 55).

Постриг у чернецтво асоціюється зі смертю. Той, хто постригається, помирає для гріховного і народжується для нового життя з Богом у світі, пор.:

*Так балакав сам до себе
 у ясині своїй **старець**,*

*що ще вчора звався Вишенський,
а сьогодні **вмер для всіх***

(Франко 1976, 3: 60);

*Дотепер ти між живими
був наш брат Іван Вишенський;
відтепер в житті земному
змазане ім'я твоє*

(Франко 1976, 3: 58).

Усамітнене життя афонського подвижника в печері, пов'язане з відреченням від світу та від своєї волі, назване останнім ступенем, звідки немає вороття назад і яке відкриває двері до вічності:

*Чи то, врешті, хтось живий ще
сходить на «останній ступінь»,
покидає світ і волю,
щоб в печері смерті ждуть?*

(Франко 1976, 3: 53).

Відхід ченця до усамітненого подвигу Іван Франко порівнює зі смертю та похованням померлого і використовує в поемі заупокійно-поховальні мотиви-образи – несення хоругв, хреста під час поховальної процесії, ридання дзвонів, похоронний спів, кадіння, останній поцілунок, напр.:

*Ті ридання металеві –
знак, що хтось **розстався з світом**, –
тут нікого не тривожать:
се щоденна новина*

(Франко 1976, 3: 52);

*І тоді ридають дзвони,
і тоді по всім Афоні
тихий шепт іде старечий:
«Со святими упокой!»*

(Франко 1976, 3: 54);

*Віють **хоругви червоні**,
наче проблиски пожежі;*

дерев'яний **хрест** з розп'ятим
передом помалу йде

(Франко 1976, 3: 54);

Серед розкошів природи
похоронний спів лунає,
серед пахоців вечірніх
куриться **кадила дим**

(Франко 1976, 3: 55);

Тут спинився хід церковний,
стали править **панахиду**...
Де ж той **мрець**, кого **ховають**?
Де блаженний той аскет?

(Франко 1976, 3: 56);

Прощавай! Прийми від мене
сей **остатній поцілунок**,
і дай Бог нам пострічатися
швидко в ясності його!

(Франко 1976, 3: 58).

Наступні рядки поеми співзвучні з діалогом, який відбувається під час постригу в чернецтво, коли даються обітниці Богові, пор.:

І підніс ігумен голос,
і звертається до діда,
що стояв серед монахів
із березовим хрестом.

Ігумен:

Старче Йване, перед Богом,
перед злotosяйним сонцем
і перед хрестом спасенним
заклинаю тут тебе.

Щиро нам скажи, по правді:
чи по добрій своїй волі,
чи по зрілій постанові
йдеш у сю печеру?

Старець:

Так.

Ігумен:

*Чи немає в твоїм серці
ще прихильності до світу
і прив'язання до рідних,
дум і бажань світових?*

*Чи навіки ти відрікся
всього, що відводить духа
від єдиного бажання
вічного спокою?*

Старець:

Так.

Ігумен:

*Чи обдумав ти всю важкість
самоти, безповоротність
отого життя в печері,
всі страховини спокуси?*

*Чи обдумав ти всю гіркість
жalley, що явиться може,
каяття, що затроїти
може тут твій подвиг?*

Старець:

Так

(Франко 1976, 3: 57 – 58).

Чернече життя проходить у постійній боротьбі з різними спокусами, які посилає Господь із позитивною та виховною метою, адже вони роблять монаха витривалішим та міцнішим:

*Богу дякуєм святому,
Він про нас не забуває
і важкій нам спокуси
шле для нашого добра.
Що важкі його удари
нас кують, мов те залізо,
з жужелиці, очищають
і гартують, наче сталь*

(Франко 1976, 3: 73).

У поемі є вказівка на деякі елементи молитовної практики афонських ченців-ісихастів:

*Так балакав сам до себе
у ясині своїй старець,
що ще вчора звався Вишенський,
а сьогодні вмер для всіх.
Так балакав не устами –
він устами вже давненько
відовчився промовляти,
тільки голос духа чув.
І в ясині у куточку
сів на камені, плечима
сперся о стіну холодну,
голову схилив униз.
Голова його могутня
на худій, жилистій шиї
гнулася сама вдолину,
мов на тичці той гарбуз.
**Сперши бороду на груди,
впер він зір у одну точку
і сидів отак недвижно
довго-довго, наче спав.**
Зразу все немов померкло
перед ним, і дроз пробігла
по худім, старечім тілі,
і зоміли змисли всі.
Потім мов теплом дихнуло,
і по тілі розлилося
щось солодке, м'яко-м'яко
попід шиєю пройшло*

(Франко 1976, 3: 60 – 61).

Ритми віршової мови ніби відтворюють ритм чернечого життя на Афоні:

*Скрізь тиша, і скрізь мовчання,
сірий одяг, хід повільний,*

*і худі, понурі лиця,
непритомний, сонний вид*

(Франко 1976, 3: 51).

Про основні етапи життя й подвигу афонських ченців на шляху духовного вдосконалення та зростання йдеться в таких рядках:

*Хто пройшов новицьку службу,
монастирське строге право
і важкую, мовчазливу
працю в тихому скиту,
хто бажає довершити
аскетичний, острій подвиг,
в пості, самоті, мовчанні
слухать голосу душі,
хто порвав зо світом зв'язки,
поборов бажання тіла,
чує силу і охоту
в очі вічності глядїть,
той за дозволом найстарших
вибира собі печеру,
вибира собі могилу,
відки вороття нема*

(Франко 1976, 3: 53 – 54).

Самотність, тиша, важкість, тіснота – це головні атрибути чернечого способу життя, це наслідування шляху Христа, яке полягає у виконанні Його заповідей і волі:

*Чи то скитник вмер у скиті
так, як жив, – самотній, тихий, –
і про смерть його дізнались
аж у кілька день пізній*

(Франко 1976, 3: 52);

*Старцю чесному Івану,
що в Афонській самотині
шлях важкий, тісний верстає,
шлях, показаний Христом*

(Франко 1976, 3: 73).

Молитовно-аскетичний шлях чернечого життя, наповнений різноманітними тягарями й випробуваннями, – це шлях духовної боротьби, який неможливий без допомоги Божої:

*Є своя борба у мене,
та борба, що кожний мусить
сам перевести з собою,
поки іншим помагать*

(Франко 1976, 3: 69);

*Будь же Бог благословенний,
що вітхнув тобі сю думку!
Най же він тобі pomoже
до кінця пройти сей шлях!*

(Франко 1976, 3: 58).

Характерним для чернечого життя на Афоні є дотримання в усьому порядку, де перевага й пошана спершу надається старшому (у монастирях – ігуменові), а далі – решті насельників за чергою:

*І встає ігумен перший,
і всі встали за чергою,
і довкола тихо стало,
море лиш реве внизу*

(Франко 1976, 3: 56).

Монастирський послух смиряє й урівнює усіх перед Богом, незалежно від суспільного становища чи займаних посад у попередньому світському житті. У досліджуваному тексті функціонують назви місць несення послуху на Афоні – в кухні монастирській, напр.:

*Чи то вмер послушник смирний –
пан колись, чи князь, чи вояк,
але тут віддавна в кухні
монастирській послугач?*

(Франко 1976, 3: 52 – 53).

З-поміж звичних занять ченців – монастирських послухів – в поемі йдеться про переписування книг, напр.:

*Чи то вмер чернець у кельї,
пишучи святую книгу,
мінею, та кіноваром
в 'язні титли красячи?*

(Франко 1976, 3: 52).

Стукіт виконує функцію засобу комунікації, спілкування на віддалі між подвижниками Святої Гори, сповіщає й передає певну інформацію, зокрема скликає на спільні богослужіння, трапезу, пор.:

*Аж нараз почувся стукіт –
на горі хтось, по закону,
каменем о скали стукав,
старець стуком відповів*

(Франко 1976, 3: 72).

Спускання на шнурі кошика – спосіб доставляння їжі для усамітнених подвижників Афонської гори, напр.:

*І спускається на шнурі
кіш з поживою для нього,
а на дні коша біліє
запечатане письмо*

(Франко 1976, 3: 73);

*Що потрібно для поживи
твому тілу, раз на тиждень
брат ключар на посторонку
спустить відсіля тобі*

(Франко 1976, 3: 58).

Бобові – один зі складників традиційних страв, які споживають під час трапези ченці Афону, напр.:

*Чи то скитник вмер у скиті
так, як жив, – самотній, тихий, –
і про смерть його дізнались
аж у кілька день пізніш –
тим дізнались, що покійник
не явився в монастир свій,*

*не приніс свою роботу,
бобу пригорці не взяв?*

(Франко 1976, 3: 52).

Однак найголовнішим заняттям для афонського ченця є молитва, поєднана з поклонами, пор.:

*І він став поклони класти,
гаряче почав молитися [...]*

(Франко 1976, 3: 65);

*Знову ніч, і знову ранок,
і поклони, і молитва,
і в старій душі тривога,
сумніви і неспокій*

(Франко 1976, 3: 72);

*Усю ніч молився старець,
обливав лице сльозами,
до хреста старечі груди,
мов до матері, тулив*

(Франко 1976, 3: 77);

*Ти ж благий і всемогутий!
О, коли моя молитва,
і моє мовчання, й труди,
і всі подвиги, й весь піст
мали хоч зерно заслуги,
хоч пилиночку значіння,
то я радо, о Розп'ятий,
все без жалоців віддам*

(Франко 1976, 3: 81).

За конкретним слововживанням поета простежено реалістично відтворену картину чернечого життя на Афоні. Конкретні деталі побуту, поведінки доповнені зворушливими рядками про думи, молитви, душевні порухи, внутрішні глибокі переживання подвижника. У відтворенні цього духовного світу Франко теж постає як великий майстер словесно-художніх конкретно-чуттєвих (зорових, звукових) образів. Донести до читача картини природи, серед якої поет ніколи не

був і в яку переносила його тільки поетична уява, – це вияв можливостей асоціативного художнього мислення. Така сама сила художнього слова Франка у передаванні духовного світу людини, і в цьому – ознака неперебутнього таланту генія.

Франко І. Зібрання творів у п'ятдесяти томах / І. Франко. – К. : Наукова думка, 1976. – Т. 3: Поезія. – 446, [2] с.

Словник української мови : в 11 т. – К. : Наук. думка, 1970 – 1980.

Голянич М. [І.] Внутрішня форма ключового словосполучення *зів'яле листя* – базисний елемент онтологічної основи ліричної драми І. Франка / М. І. Голянич // Іван Франко і національне та духовне відродження України. – Івано-Франківськ, 1997. – С. 12 – 20.

Грещук В. [В.] Поетична творчість Івана Франка і розвиток лексики української літературної мови кінця ХІХ – початку ХХ ст. / В. В. Грещук // Іван Франко – письменник, мислитель, громадянин : матеріали Міжнародної наукової конференції – Л., 1998. – С. 686 – 690.

Єрмоленко С. Я. «І молот каменярьський, і різець Петрарки» / С. Я. Єрмоленко // Культура слова. – К., 1986. – Вип. 31. – С. 12 – 16.

Єрмоленко С. [Я.] Про поетичний словник І. Франка / С. Я. Єрмоленко // Культура української мови : довідник. – К. : Либідь, 1990. – С. 209 – 212.

Мех Н. [О.] «... Думками поле орю»: (Слово *думка* у поетичних текстах Івана Франка) / Н. О. Мех // Культура слова. – К., 1999. – Вип. 52. – С. 15 – 19.

Мех Н. [О.] Наскрізнний образ слова у поетичних текстах Івана Франка / Н. О. Мех // V Конгрес Міжнародної асоціації українців. Серія: Мовознавство. – Чернівці, 2003. – С. 435 – 439.

Полюга Л. М. Слово в поетичному тексті Івана Франка / Л. М. Полюга. – К. : Наукова думка, 1977. – 167 с.

REFERENCES

Franko, I. (1976). Zibrannia tvoriv u piatdesiaty tomakh. Vol. 3: Poeziia. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)

Slovyk ukrainskoi movy (1970 – 1980): v 11 t. Kyiv: Nauk dumka. (in Ukrainian)

Holianych, M. [I.] (1997). Vnutrishnia forma kliuchovoho slovospoluchennia *ziviale lystia* – bazysnyi element ontolohichnoi osnovy lirychnoi dramy I. Franka In: Ivan Franko i natsionalne ta dukhovne vidrodzhennia Ukrainy, pp. 12 – 20. Ivano-Frankivsk. (in Ukrainian)

Greshchuk, V. [V.] (1998). Poetychna tvorchist Ivana Franka i rozvytok leksyky ukrainskoi literaturnoi movy kintsia ХІХ – pochatku

XX st. In: Ivan Franko – pysmennyk, myslytel, hromadianyn: materialy Mizhnarodnoi naukovoï konferentsii, pp. 686 – 690. Lviv. (in Ukrainian)

Yermolenko, S. Ya. (1986) «I molot kameniarskyi, i rizets Petrarkey». In: Kultura slova. Vyp. 31, pp. 12 – 16. Kyiv. (in Ukrainian)

Yermolenko, S. [Ya.] (1990). Pro poetychnyi slovnyk I. Franka In: Kultura ukrainskoi movy : dovidnyk. Kyiv: Lybid. S. 209 – 212. (in Ukrainian)

Mekh, N. [O.] (1999). «... dumkamy pole oriu»: (Slovo *dumka* u poetychnykh tekstakh Ivana Franka). In: Kultura slova. Vyp. 52, pp. 15 – 19. Kyiv. (in Ukrainian)

Mekh, N. [O.] (2003). Naskriznyi obraz slova u poetychnykh tekstakh Ivana Franka. In: V konhres Mizhnarodnoi asotsiatsii ukrainistiv. Seriia: Movoznavstvo, pp. 435 – 439. Chernivtsi. (in Ukrainian)

Poliuha, L. M. (1977). Slovo v poetychnomu teksti Ivana Franka. Kyiv: Naukova dumka. (in Ukrainian)

Oleksandr Myronchuk

IMAGE OF THE HOLY MOUNT ATHOS AND MONASTIC MOTIVES IN POEM BY IVAN FRANCO «IVAN VYSHENSKY»

The proposed article presents the results of carried out linguistic stylistic analysis of the text of Ivan Franko's poem "Ivan Vyshensky". On this basis the specificity of the functioning of thematic groups of lexica for the verbal and artistic portrayal of the Holy Mount Athos and the reproduction of monastic motives in specific sensual pictures were revealed.

Realistic reproduction of the monastic life in Athos is traced according to the specific use of words by the poet. Specific details of mode of life, behavior are complemented by touching verse lines about thoughts, prayers, mental movements, internal deep feelings of the ascetic. In the reproduction of this spiritual world, Franco also appears as a great master of verbal-artistic concrete-sensual (visual, sound) images. Possibilities of associative artistic thinking are revealed in the fact that the poet conveys to the reader a picture of nature, among which he has never been and to which he transferred only poetic imagination. The same power of Franko's artistic word is in transferring the spiritual world of man, and this is a sign of the unrivaled talent of a genius.

Статтю отримано 26.08.2016